

ספר
משלחנו של
בית הלוי

מרשכבה"ג מרן הגאון החסיד
רבי יוסף דובער הלוי סאלאוויציק זצוק"ל

מאמרים ושיחות, עובדות והנהגות
על סדר חמשה חומשי תורה, נביאים וכתובים

דברים חדשים ונדירים, אשר לא נדפסו
בספרו בית הלוי עה"ת

פעיה"ק ירושלים תובב"א
סנת ה'תשס"ח לפ"ק

© כל הזכויות שמורות

Printed In Israel

צילום לוחות והדפסה - לאור - בע"מ
02-5371268

הקדמה

יש ספרים שגדולים מהמחבר, ויש ספרים שהמחבר גדול מהם, אבל יש ספרים שהם הם המחבר עצמו, בספר כזה משתקף חלק מדמותו ומהותו של המחבר – היות ואת ההגיגים הללו הוא לא יצר – כי אם הביע! לא חידש – כי אם ביטא את אשר הוא חש חושב ומרגיש באותו נושא שעליו דיבר, כשהוא מביט בפסוק או במדרש במשקפים של אישיותו הרוחנית – כך משתקפים ומתבארים הדברים עלי גליון.

הדגשנו חלק! היות וישנם מעמקים שדלה העט מלהביע ואין בכח המלים לבטאות, ישנם חלקים שלא ראה צורך או סיבה לגלות, היות וכל כוונתו של המחבר בספרו הוא ללמד את בני יהודה קשת, ולא סתם לגלות את מצפוני רוחו ומדרגותיו בתורה ויראת שמים, וע"כ כתב רק שביבים וניצוצות מהאש הגדולה שבערה בו, אבל אעפ"כ איזו בבואה דבבואה משתקפת ממה שכן הובע ונכתב.

ללמד את בני יהודה קשת

וכפי שמרן הגרי"ז זצ"ל סיפר להג"ר יוסף ליס זצ"ל, שבתקופה שהשלטונות ברוסיה התחילו להטיב ליהודים, ורצו בהנהגה זו לקרב את היהודים אליהם כדי שיתבוללו ויתערבו בין הגויים – מרן הבית הלוי אמר דרשה ברבים על כך, על אף שהיה בזה סכנת נפשות ממש. ותוכן דרשתו כפי שהדפיס לימים בספרו בית הלוי עה"ת:

יש להבין, – שאל מרן הבית הלוי – אחרי כי לא היה לו רק אח אחד, למח הוצרך לומר "מיד עשו"? ובאמרו "מיד אחי" – כבר מבואר בקשתו! ויש לפרש הכוונה, דיעקב בהודעו דעשו בא לקראתו – הבין דלא ימלט מאחד משני האופנים: או דעשו ילחם עמו וירצה להורגו – או דיתרצה עמו וישוב מאפו וישב עמו בשלוה ואחזה בשני אחים.

ומשני האופנים הללו נתיירא יעקב, דגם טובתו ואהבתו של עשו – רעה היתה אצל יעקב, ועל אלו שני האופנים אמר הכתוב: "ויירא יעקב מאד ויצר לו", דאמר "ויירא" – על ספק שמא יהרגנו, "וייצר לו" – על הספק שמא יתקרב לו. וזהו שביקש על הני שני אופנים: "הצילני נא מיד אחי מיד עשו" – שאיננו רוצה בו לא לאח ולא לעשו, וביקש שיצילו משני ידים הללו עיי"ש כל הדרשה. כשגמר מרן

הגרי"ז להרצאות את דברי הבית הלוי הללו לפני רבי יוסף ליס, העיר רבי יוסף בפי הרב זצ"ל: הרי זה היה סכנת נפשות לדבר כן והשיב מרן הגרי"ז זצ"ל: "אודע" (בודאי)...¹

סיפור נוסף הממחיש רעיון זה, הוא המעשה באותם עובדי השי"ת שהיו בומנו של בעל הבית הלוי, שטענו שהעיקר הוא לעשות את רצון השי"ת אפי' ללא הצוי הכתוב בתורה, ורצו מדעתם לחדש ענינים ודברים כפי ידיעתם בקבלה עפי' התיקונים שגורמים הדברים בעולמות העליונים.

וע"ז אמר להם שאסור לעשות כן ואי"ז עבודת ה' כלל, וביסס את דבריו על חטא העגל, וכה היו דבריו כפי שפירסם לימים בספרו בית הלוי עה"ת פרשת כי תשא, וז"ל: והנה, במעשה העגל כבר דברו רבים מזה ראו ישראל על כבה? והיאך דור דעה כאותו הדור – נכשלו בחטא גדול כזה?

ואשר נראה, דידוע דבכל מצוה – יש בה טעמים וכוונות הרומזים לסודות נסתרים, וע"י קיום המצוה נעשים תיקונים וסדרים בכל העולמות העליונים – כמבואר כל זה בספרי הראשונים.

והנה, נתפוס לדמיון מצוה של מלאכת המשכן – שהיה בו השראת שכינה וגילוי כבודו יתברך, הלא ודאי שכל מה שנעשה בו בכל פרטיו – יש בהם טעמים נעלמים אשר רק בהשתלם בו כל הפרטים אז היה ראוי להשראת שכינת כבודו יתברך, דהמשכן כולו בכללו וכל כליו כל אחד בפרט – רומזים לסודות עליונים וסתרי מעשה מרכבה וסדרי מעשה בראשית, וכולל כל העולמות והתקשרותם זה בזה, ועבור זה היה מקום מוכן להשראת שכינה.

והנה, לכאורה יעלה בדעת האדם לפי שכל האנושי, אשר אם היה נמצא בעולם אדם מיוחד אשר כבר בא בסוד ה' ויודע סודות סדרי בראשית ומרכבה – יוכל להבין מעצמו מהם היאך לעשות המשכן בכל הפרטים שבו, ועל ידי ידיעתו בהסודות והכוונות – יבין מן המוקדם אל המאוחר, ויהיה יכול לידע מזה היאך לבנות משכן כבוד לה'.

¹ פניני דעת (כסוף קונטרס "והב בסופה") עמ' צ"ב. כאשר סיפרו זאת למרן הגר"ד פוברסקי - זצ"ל הרהר כשתי רגעים, ואח"כ התבטא בהתפעלות: "א מורא דיגע ואך"....!

וענין זה הוא דביקשו ישראל אז, אחרי שראו דמשה אשר היה עומד בין ה' ובינם לא בא – רצו לעשות מקום מיוחד שיהיה מסוגל אשר בו יהיה השראת שכינתו, וכמו דבאמת היה אחרי כן במשכן, ועל ידי ידיעתן בהנסתרים – רצו להבין מזה המעשה אשר יעשון. ועוד לא סמכו על חכמת עצמן, ועל כן הלכו אל אהרן הכהן – שהיה גדול מהם, והוא ידע עומק הדברים בסודותיהם יותר מכולם וביקשו ממנו: "קום עשה לנו כו'", והכוונה שיהיה מקום מיוחד להשראת שכינה, ונמצא מחשבתם של ישראל היה בזה לטובה – שיזכו ע"י מלאכתם זו להשראת השכינה אצלם.

אמנם טעו בזה טעות אחד: דהן אמת דמעשה האדם בעולם התחתון גורם תיקונים וסדרים טובים בכל העולמות כולם – כי כן גזר הבורא יתברך אשר העולמות יהיו מתנהגים ע"פ מעשה האדם בזה העולם. אמנם כל זה הוא רק אם אותה המעשה צייתה עליו התורה לעשותה. וכן במעשה המשכן, רק אז אשר ציום ה' לעשותו בכל פרטיו, ואז כשקיימו ציויו לעשותו ככל אשר ציום – אז נעשו כל התיקונים למעלה, ובזכות זה שעשו ציויו של מקום – זכו שיהיה אותו מקום מוכן וראוי להשרות בו השכינה.

אבל אם יעשה האדם איזו מעשה שלא נצטווה עליו בתורה, רק מדעת עצמו – אז אותו מעשה אינו מועיל כלום, דהמעשה מצד עצמו לא יפעול בזה שישרה שכינתו עליהם. ועיקר התיקונים בכל המעשים – הוא מה שעושה רצון בוראו, ובלא"ה אינם רק תחבולות אנושי, וכל ההתחכמות לא יועילו מאומה – כי מי יאמר לו מה תפעל, ואדרבה, עוד לחטא גדול יחשב, וע"כ נכשלו במעשיהם ויצא ממנו העגל, ואחר כן יצא מזה מה שיצא. סיים הבית הלוי את דבריו ואמר להם, שאם תמשיכו במעשיכם והנהגתכם הנכם עלולים להגיע ליצירת עגל רח"ל.

מהותו של גאון

מסופר שפעם שאלו את הגאון האמיתי ר' מאיר שמחה הכהן מדווינסק, איך הוא מסביר את העובדא שכאשר הגאון האדיר רבי יושע בער מבריסק זצ"ל היה פונה ברבים אל הגאון רבי יצחק אלחנן מקובנה היה מתארו בלשון הנכבד והנשגב "רבינו"?

השיב רבי מאיר שמחה כדברים האלה: אני בעצמי הייתי משתאה על אודות זאת, ובקשתי מאת ר' יושע בער שישמיעני את פשר הדבר. ומפיו שמעתי זאת, כי "גאון" – נבחן בכמה כוחות נפש שניחן בהם בצירוף יחד. יש מי שמצטיין במוח

חרף, בזכרון נפלא, בהגיון כובש, בתפיסה מזהירה ועמוקה וכו'. אבל "גאון" – נמדד בכושר "הברקה", שכולל את היתרונות כולם. בדורינו זה נחשב כדרגת "גאון" – רבי יהושע לייב דיסקין, וכדומה לו רבי יצחק אלחנן, ומשום כך הלכה כמותו!

וכשביקשו מרבי מאיר שמחה שיגדיר וימחיש "הברקה" מהי – ענה בבהירות לשונו: ניקח לדוגמא את המגיד מדובנא... המסתכל בסיפורי המשלים של המגיד – כלום יחשוב שישב במיוחד והקדיש זמן רב להמציא משלים? לא מיניה ולא מקצתינה! כאשר התעמק בלימוד פסוק מן התורה והנביאים – נתעורר בו תיכף ומיד כושר "ההברקה" שלו ("בליץ" בלשון עממית), והוא ראה בבת אחת שתיהן כאחת: את משמעות הפסוק – ואת סיפור-משל הממחישו בבהירות יתירה אפי' לילד קטן, היות והתורה והחיים – היו אצלו כחטיבה אחת.

זהו הדבר ביחס לרבי יצחק אלחנן. כאשר רואה במחזות החיים – כשרון "הבליץ" שלו מגיש את הפסוק הנכון, וכשלומד את הפסוק – התמונה מתוך המציאות באה ומשלימה את הסבר הפסוק. כאשר היו מביאים "שאלה" לרבי יצחק אלחנן – תפס תיכף ומיד את מציאות השאלה בגמ' ובפוסקים, ומשום כך זכה לכון לדעת תורה ולפסוק הלכה ברורה.²

כדברים הללו יש לומר על רבינו הבית הלוי צוק"ל, שחידושו וביאוריו שנבעו מגאונותו הכבירה, נבעו מהעובדא שאצלו התורה והיראה והמציאות הכל היה חטיבה אחת של קיום ציווי הבורא יתברך שמו בתורתו, וכפי שהעיד נכדו מרן הגריי"ז זצ"ל על כמה מחידושו וביאוריו על התורה שנבעו ממזהותו ואישיותו, כמו הביאור הידוע על שאלת האבן עזרא על מצוות לא תחמוד: וזה לשונו: "הנה רבים תמהו, היאך שייך אזהרה על זה, ומה יעשה האדם אם הלכ חומד?"

"וכבר הסביר האבן עזרא, שהכתוב מזהיר שכל כך יהיה של חבירו רחוק אצלו בלא שום אופן וסלקא דעתך, עד שממילא לא יחמדנה הלב. וכמו שלא יחמוד הכפרי את בת המלך. דלעולם לא יחמוד הלב, רק לדבר שסובר שיכול להיות במציאות אופן שישגו, והוא הסבר יפה וגם נעים".

מקורות והערות

² מפי הג"ר יהושע זליג דיסקין זצ"ל, ירחון בית יעקב שנת תשל"ט. וידוע שמרן החזו"א זצ"ל התבטא על רבי יצחק אלחנן שהיה בעל כשרון בינוני, ועלה ונתעלה בכח התמודות ויגיעתו בתורה להיות רבן של כל בני הגולה.

"אמנם גם בלאו הכי ניחא, דהנה כל אדם יוכל לשער בעצמו, וברור הוא דאם יתאוה האדם לאיזו דבר תאוה היותר גדולה אצלו, כל אחד לפי טבעו, ויהיה גם קרוב להשיג תאוותו וילך אחריה, ואז היצר הרע בוער בו כאש, ורק דרך הילוכו הוא על גב הנהר הקפוי מקרח ובדרך ריצתו נחלקה רגלו על הכפור וחשב ליפול, הרי באותו רגע שנחלקה רגלו ונטה ליפול, הרי אז יבטל ממנו כל אותה התאוה, דהפחד שנתפחד מהנפילה העביר ממנו כל רצונו.

דכן יסד הבורא יתברך בטבע כל הברואים, דגם מעט פחד שיעלה על לב האדם מעביר ממנו כל כוחות התאוה והחמדה. ואם כן, אחרי שהזהירה התורה בלאו דלא תחמוד ואסרה לחמוד, אם היה לאדם יראה מן האיסור, אפילו יראה קטנה כיראת הנפילה, גם כן שוב לא יחמוד כלל. ובזה יבואר טעות האדם, מה דסובר דיש לו תירוץ על המעשים הרעים שלו, כי בא לו ע"י תגבורת היצר הרע, ואין זה תירוץ, דבמעט יראת ה', אם היה מעלה על ליבו, לא היה היצר יכול לו כלל. דהיצר הרע אינו חזק כלל, דבמעט יראה נתבטל כל הכח שלו. ועיקר שליטתו הוא רק במה שמשכח מקודם היראה מלב האדם".

מרן הגרי"ז זצ"ל סיפר את המקובל בידו, כי אמנם בספרו ערך סבו הגדול את חידושו כתירוץ לקושיתו של ה'אבן עזרא', אך למקורביו שסביביו היה אומר כמה פעמים את הדברים כשאלה וכקושיא על דברי הראב"ע, כמי שאינו מבין את דברי הראב"ע. וכשהתפעל אחד מבעלי המוסר על החכמה המושקעת בדברים אלו, הגיב מרן הגרי"ז באומרו, כי אין כאן כל חכמה, אלא שאצל רבי יושע בער היתה כך ההרגשה...³

אמת לאמיתה של תורה

הרי שאצל רבי יושע בער הוא וחידושו היינו הך, ואכן המתבונן בספריו ובמאמריו של רבינו על התורה והאגדה יראה ויחוש שכך הם פני הדברים, החידושים נחצבו ממעמקי לבו הטהור והקדוש, אבל עם זאת נמנע מלהביע תמיד את כל אשר עמדו, וכפי שביאר פעם בנו מרן הגר"ח זצ"ל, היה זה כאשר סיפר מרן

מקורות והערות

³ ואכן גם מרן החזו"א התבטא על כך ואמר: שאכן ראויים הדברים רק למי שאמרם ולדומים אליו, שכן פחד ה' היה חופף עליו כל היום, והוא הרגיש יפה את שכתב, ביאורו בספר אינו אלא בבואה לדמותו (פאר הדור ח"ד עמ' ק"נ). דוגמא נוספת שהתבטא עליה מרן הגרי"ז כך ע"י לקמן שמות ל"ג י"ג ובהערות שם.

הגר"ח על גאונותו של אביו "הבית הלוי" ובתוך הדברים אמר איזה רעיון עמוק גאוני כביר ונשגב, עד שכל הנוכחים יצאו מכליהם מרוב התפעלות והתרגשות.

ניגשו כמה תלמידים ושאלו את רבי חיים, רבי, מדוע לא ראינו בכל דבר ודבר מדברי אביו הקדוש כזו גאונות, ענה להם רבי חיים, אבא היה ירא שמים, מה שלא היה נראה לו אמת לאמיתה של תורה בשיא השלימות והאמת, לא העלה עלי גליון, רק מה שחש בבירור שאין אחריה פקפוק שזהו אמת לאמיתה של תורה כתב והדפיס.

בהדפסתינו ספר זה תמכנו יסודותינו על מכתבו של מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל למרן הגרי"ז זצ"ל שידפיסו את חידושי אביו רבי חיים על אף שאמר לו מרן הגרי"ז שיש דברים שהאבא לא רצה שידפיסו, בכל אופן כתב רבי חיים עוזר שכדאי להדפיס באמרו ש"זיבורית ידיה כעידית דעלמא", הרי כיון שהיה עידית דעלמא סגי כדי להדפיס. יתירה מזאת, כשאנחנו כותבים במפורש את המקורות ואת העובדא שרבינו לא הדפיס זאת, יודעים אנחנו את האמת שאינה האמת של רבינו, וכידוע ה"הוה אמינא" שבגמ' הינה גם תורה, ולא רק מחמת היותה היכי תמצי להגיע למסקנה, אלא הינה תורה בעצם, יש גם כזו בחינה בתלמוד תורה.

מקורות המאמרים, הביאורים, העובדות, המופיעים בספר שלפנינו, חלקם מכת"ק של רבינו השייכים לבני הרב מו"ה יוסף דובער זצללה"ה סאלאווייצקי ספרינג וואלי נ"י, וקבלנו רשות מהם להדפיסם בספר זה, וכל הזכויות שמורות להם, ותודה רבה להם על כך. וחלקם מדברים נדירים שהובאו בשם רבינו בספרי וכתבי תלמידיו, בנוסף לכך הבאנו כמה ענינים מספרו של רבינו עה"ת וכן מדרשות "בית הלוי" שנדפסו בשו"ת בית הלוי ח"ב, ושיבצנום במקומם על סדר הפרשיות, וצינינו על כך בהערות מקור מקומו טהור. חוץ מהדברים שנמצאו בכתבי תלמידים מבית בריסק שלא צויין כלום וידע המעיין שמשם מקורם.

ואני תפילה ותחינה לפני יושב מרום, שיהא הליקוט והכינוס לאכסניא אחת לתועלת לומדי התורה די בכל אתר ואתר, להוסיף אומץ בלימוד התורה וקניניה ולעליה בעבודת השי"ת, והנני מבקש ומתחנן מלפני יושב מרום שלא יארע מכשול תחת ידי, ואזכה לשבת ולהגות בתורה כל ימי חיי מתוך נחת והרחבה אכ"ר.

י. הרשקוביץ

חומש בראשית

א.....פרשת בראשית

נעשה אדם [בראשית א' כ"ו] / אשר צויתך לבלתי אכול [בראשית ג' י"א]

ג.....פרשת נח

וישלח את העורב [בראשית ח' ז'] / יצר לב האדם [בראשית ח' כ"א] / רע מנעוריו
[בראשית ח' כ"א] / וכנען ילד [בראשית י' ט"ו]

א.....פרשת לך לך

וגם את הגוי אשר יעבודו [בראשית ט"ו י"ד] / אני אל שדי [בראשית י"ז א']

ב.....פרשת וירא

והאלקים נסה את אברהם [בראשית כ"ב א'] / ויעקד את יצחק [בראשית כ"ב ט']
/ עתה ידעתי [בראשית כ"ב י"ב]

ז.....פרשת חיי שרה

בקצה שדהו בכסף מלא [בראשית כ"ג ט']

ז.....פרשת תולדות

ויתרוצצו הבנים בקרבה [בראשית כ"ה כ"ב] / מכרה כיום [בראשית כ"ה ל"א] /
ולמה זה לי בכורה [בראשית כ"ה ל"ב] / עקב אשר שמע אברהם בקולי [בראשית כ"ו
ה'] / ויעקבני זה פעמים [בראשית כ"ז ל"ו]

ד.....פרשת ויצא

ותלדן הצאן עקדים נקדים [בראשית ל' ל"ט] / השמר לך מדבר עם יעקב [בראשית
ל"א כ"ט]

פרשת וישלח..... כמ

ויפול על צוארו וישקו [בראשית ל"ג ד'] / וכן לא יעשה [בראשית ל"ד ז']

פרשת מקץ..... לו

מרגלים אתם [בראשית מ"ב ט']

פרשת ויגש..... לו

ולבנימין נתן שלש מאות כסף [בראשית מ"ה כ"ב] / אל תירא מרדה מצרים
[בראשית מ"ו ג' - ד']

פרשת ויחי..... מא

ונתתך לקהל עמים [בראשית מ"ח ד'-ה'] / כך יבוא ישראל [בראשית מ"ח כ'] /
כי יבוא שילה [בראשית מ"ט י']

חומש שמות

פרשת שמות..... מז

ויקם מלך חדש [שמות א' ח'] / אשר לא ידע את יוסף [שמות א' ח'] / וימררו את
חיהם [שמות א' י"ד] / ובכל עבודה [שמות א' י"ד] / איש מצרי מכה איש עברי
מאחיו [שמות ב' י"א] / אכן נודע הדבר [שמות ב' י"ד] / ראה ראיתי את עני עמי
[שמות ג' ז'].

פרשת וארא..... נח

אל פרעה מלך מצרים [שמות ו' י"א]

פרשת בא..... ס

הכבדתי את לכו [שמות י' א'] / וישאלו איש מאת רעהו [שמות י"א ב'] / ועברתי
בארץ מצרים כלילה הזה [שמות י"ב, י"ב] / מה העבודה הזאת לכם [שמות י"ב כ"ו]
/ ואמרתם זבח פסח הוא לה' [שמות י"ב כ"ז] / וישאלום [שמות י"ב ל"ו]

פרשת בשלח ..... פז

ויושע ה' ביום ההוא [שמות י"ד ל'] / ויאמינו בה' ובמשה עבדו [שמות י"ד ל"א] /
ולא העדיף המרבה [שמות ט"ז י"ח]

פרשת יתרו ..... פג

ממלכת כהנים וגוי קדוש [שמות י"ט ו'] / אנכי ה' אלוך [שמות כ' ב'] / יום
השבת לקדשו [שמות כ' ז']

פרשת משפטים ..... פח

ואלה המשפטים [שמות כ"א א'] / עין תחת עין [שמות כ"א ד'] / תעשו את
הכרובים [שמות כ"ב י"ט] / מדבר שקר תרחק [שמות כ"ג ז'] / ושוחד לא תקח
[שמות כ"ג ח'] / כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע [שמות כ"ד ז'] / נעשה ונשמע
[שמות כ"ד ז']

פרשת תצוה ..... קד

כתית למאור [שמות כ"ז כ']

פרשת כי תשא ..... קה

יהיה זה לי לדורותיכם [שמות ל' ל"א] / ויקומו לצחק [שמות ל"ב ו'] / למה יחרה
אפך בעמך [שמות ל"ב י"א] / חטא העם הזה [שמות ל"ב ל"א] / הודעיני נא את
דרכך [שמות ל"ג י"ג] / כי קרן עור פניו [שמות ל"ד כ"ט]

פרשת ויקהל ..... קבה

וביום השביעי יהיה לכם קדש [שמות ל"ה ב']

חומש ויקרא

פרשת ויקרא ..... קכז

נפש כי תחטא [ויקרא ד' ב'] / נפש כי תחטא בשגגה [ויקרא ד' ב'] / או הודע אליו
חטאתו [ויקרא ד' כ"ג] / נפש כי תמעול מעל [ויקרא ה' ט"ו]

פרשת שמיני ..... קלב

וישמע משה ויטב בעיניו [ויקרא י' כ']

פרשת אחרי ..... קלה

לעזאזל המדברה [ויקרא ט"ז י'] / כי ביום הזה יכפר [ויקרא ט"ז ל'] / ושמרתם את
משמרת [ויקרא י"ח ל']

פרשת קדושים ..... קמב

קדושים תהיו [ויקרא י"ט ב'] / לא תגנובו [ויקרא י"ט י"א] / לא תשנא את אחיך
[ויקרא י"ט י"ז] / הוכח תוכיח [ויקרא י"ט י"ז] / ולא תשא עליו חטא [ויקרא י"ט י"ז]
/ ואהבת לרעך כמוך [ויקרא י"ט י"ח]

פרשת אמור ..... קנר

ונקדשתי בתוך בני ישראל [ויקרא כ"ב ל"ב-ל"ג] / שבת שבתון מקרא קדש [ויקרא
כ"ג ג'] / כל מלאכה לא תעשו [ויקרא כ"ג ג']

פרשת בהר ..... קנו

ושבתה הארץ [ויקרא כ"ה ב'] / ולא תונו איש את עמיתו [ויקרא כ"ה י"ז] /
והחזקת בו [ויקרא כ"ה ל"ה]

פרשת בחוקותי ..... קסה

אם בחוקותי תלכו [ויקרא כ"ו ג'] / ואם לא תשמעו לי [ויקרא כ"ו י"ד] / ורדו בכם
שנאיכם [ויקרא כ"ו י"ז] / והשימותי אני את הארץ [ויקרא כ"ו ל"ב]

חומש במדבר

פרשת במדבר ..... קעג

כל פקודי הלויים [במדבר ג' ל"ט]

פרשת נשא.....קעג

ומחה אל מי המרים [במדבר ה' כ"ג] / כה תברכו את בני ישראל [במדבר ו' כ"ג] /
אמור להם [במדבר ו' כ"ג]

פרשת בהעלותך.....קעו

וכי יגור אתכם גר [במדבר ט' י"ד]

פרשת שלח.....קעז

היש בה עץ [במדבר י"ג כ'] / ואולם חי אני [במדבר י"ד כ"א-כ"ג] / מקושש עצים
[במדבר ט"ו ל"ב] / ועשו להם ציצית [במדבר ט"ו ל"ח] / הכנף פתיל תכלת [במדבר
ט"ו ל"ח] / פתיל תכלת [במדבר ט"ו ל"ח]

פרשת קורח.....קצד

ותבלע אתם [במדבר ט"ז ל"ב]

פרשת חוקת.....קצו

וזאת חקת התורה [במדבר י"ט כ'] / ויקחו אליך פרה אדומה [במדבר י"ט כ']

פרשת בלק.....רא

לא אוכל לעבור את פי ה' [במדבר כ"ב י"ח] / ויאמר בלעם אל מלאך ה' חמאתי
[במדבר כ"ב ל"ד] / ויחר אף בלק [במדבר כ"ד י']

פרשת פנחס.....רג

ולא כליתי את בניי [במדבר כ"ה י"א] / ויקרב משה משפמן לפני ה' [במדבר כ"ז
ה'] / יום תרועה יהיה לכם [במדבר כ"ט א']

חומש דברים

פרשת דברים.....רט

ולא תגרעו ממנו [דברים ו' כ']

פרשת ואתחנן.....ריב

אשר חלק ה' אלוךך אותם לכל העמים [דברים ד' י"ט] / בכל מאודך [דברים ו'
ה']

פרשת עקב.....ריז

ורם לבכך [דברים ח' י"ד] / כי אם ליראה את ה' אלקך [דברים י' י"ב] / עושה
משפט יתום ואלמנה [דברים י' י"ח] / בכל לבבכם ובכל נפשכם [דברים י"א י"ג] /
ושמתם את דברי אלה [דברים י"א י"ח] / ושמעתם את דברי אלה [דברים י"א י"ח]

פרשת ראה.....רם

ואעשה כן גם אני [דברים י"ב ל'] / פתח תפתח את ירך [דברים ט"ו י"א] / חג
שבועות לה' אלוךך [דברים ט"ז י']

פרשת שופטים.....רנא

שופטים ושופרים תתן לך [דברים ט"ז י"ח] / ושפטו את העם משפט צדק [דברים
ט"ז י"ח] / לא תמה משפט [דברים ט"ז י"ט] / האיש או את האשה [דברים י"ז ב' -ה']
/ ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך [דברים י"ז י'] / אשר ידבר הנביא בשם ה'
[דברים י"ח כ"ב]

פרשת כי תצא.....רנח

תמחה את זכר עמלק [דברים כ"ה י"ט]

פרשת כי תבא.....רם

ארור מכה רעהו בסתר [דברים כ"ד] / וראו כי שם ה' [דברים כ"ח י'] / והפלא
ה' את מכותיך [דברים כ"ח נ"ט]

פרשת נצבים.....רסח

לא יאבה ה' סלח לו [דברים כ"ט י"ט] / לא רחוקה היא [דברים ל' י"א] / ובחרת
בחיים [דברים ל' י"ט-כ'] / וקם העם הזה חונה [דברים ל"א ט"ז] / כי לא תשכח מפי
זרעו [דברים ל"א כ"א] / ואף כי אחרי מותי [דברים ל"א כ"ז] / דור עקש ופתלתל
[דברים ל"ב ה'] / ויששכר באהלך [דברים ל"ג י"ח]

נביאים

מלכים.....רפג

והטוב בעיניך עשיתי [מלכים ב', ב', כ' ג']

ישעיהו.....רפג

זה יאמר לה' אני [ישעיה מ"ד ה'] / כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון [ישעיה נ"ב ח'] /
 למען ציון לא אחשה [ישעיה ס"ב א'] / והם יבושו [ישעיה ס"ו ג'-ה']

ירמיהו.....רפז

אין ענבים בגפן [ירמיה ח' י"ג] / מרעה אל רעה יצאו [ירמיהו ט' א'-ב'] / והוי ארון
 יספרו לך [ירמיה ל"ד ה']

הושע.....רצד

בני אל חי [הושע ב' א']

חבקוק.....רצו

ותעשה אדם כדגי הים [חבקוק א' י"ד]

כתובים

תהילים.....רצז

על ה' ועל משיחו [תהילים ב' א'] / ועווני לא כסיתי [תהילים ל"ב א' -ה'] / שומע
 תפילה עדיך [תהילים ס"ה ג'] / עלית למרום שכית שבי [תהילים ס"ח י"ט -כ"ג] /
 אני מישרים אשפוט [תהילים ע"ה י"ג] / נשאת עון עמך [תהילים פ"ה ג'] / איש בער
 לא ידע [תהילים צ"ב ז'] /

משלי ..... שח

ולכל בשרו מרפא [משלי ד' כ"ב] / דאגה בלב איש ישיחנה [משלי י"ב כ"ה] / חנוך
לנער [משלי כ"ב ו'] / שאול ועוצר רחם [משלי ל' ט"ז]

איוב ..... שיב

קצר ימים ושבע רוגז [איוב י"ד א'] / גרי ביתי ואמהותי לזר תחשבני [איוב יט, טו-
מז]

שיר השירים ..... שיד

ורעי את גדיתיך על משכנות הרועים [שיר השירים א' ח']

רות ..... שמו

ותשב משדה מואב [רות א' ו']

איכה ..... שיז

איכה ישבה בדד [איכה א' א'] / חטא חטאה ירושלים [איכה א' ח' -ט'] / לא
מצאה מנוח [איכה א' ג'] / השביעני במרורים [איכה ג' י"ג] / אוי נא לנו כי חטאנו
[איכה ה' י"ד -ט"ז] / על הר ציון ששמש [איכה ה' י"ז -י"ט]

קהלת ..... שכמ

כל המעשים שנעשו תחת השמש [קהלת א' י"ג-ט"ו] / ויתרון הכשר חכמה [קהלת
י' י']

אסתר ..... שלב

בימים ההם [אסתר א' ב'] / לדעת מה זה ועל מה זה [אסתר ד' ה'] / ברעה אשר
ימצא את עמי [אסתר ח' ו'] / דורש טוב לעמו [מגילת אסתר י' ג']

קונטרס חכמה ומוסר ..... שלמ

שיח הנרי"ד ..... שפה